

LOKALA RESURSCENTER för demokratisk delaktighet

Fördelade bidrag 2015

Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällesfrågor

LOKALA RESURSCENTER
för demokratisk delaktighet
Fördelade bidrag 2015

Förord

Under 2015 hade Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ett uppdrag att fördela medel till organisationer inom det civila samhället som vill upprätta lokala resurscenter för demokratisk delaktighet i stadsdelar och bostadsområden som kännetecknas av lågt valdeltagande. Eftersom både Statens kulturråd och Statens konstråd också har uppdrag att verka i sådana stadsdelar och bostadsområden, har det varit naturligt för oss att ha ett nära samarbete med dem.

I den här rapporten presenterar vi vilka föreningar som har fått stöd för verksamhet med lokala resurscenter och den process som har föregått vårt beslut om bidrag till dem. Vi för också ett resonemang kring möjliga sätt att följa upp satsningen och synergier med andra uppdrag.

Rapporten har tagits fram av Barbro Kristiansson och Kristoffer Odstam på Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Till sist vill vi tacka Statens kulturråd och Statens konstråd som vi samrått med i arbetet.

Lena Nyberg, generaldirektör,
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	6
Bakgrund.....	6
Disposition.....	7
Uppdraget	8
Hur vi har genomfört uppdraget.....	9
Förutsättningar för fördelning av stödet	9
Prioriteringar och målgrupper för projekten	9
Samverkan i samband med uppdraget	10
Kulturrådet	10
Konstrådet	10
Intern samverkan	10
Ansökningshandlingar och bedömningskriterier	11
Upptaktsträff för beviljade projekt	12
Fördelning av bidrag.....	13
Arbete med uppföljning	15
Avslutande kommentarer	17
Referenser	19
Bilaga 1: Ansökningar lokala resurscenter 2015	20
Bilaga 2: Regeringsuppdraget.....	21

Sammanfattning

Under 2015 fördelade Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 1 650 000 kronor till tre ideella organisationer som arbetar för att upprätta lokala resurscenter för demokratisk delaktighet i stadsdelar och bostadsområden som kännetecknas av lågt valdeltagande och svag demokratisk delaktighet (regeringsbeslut 2015b). Det kom in 32 projektansökningar och de tre organisationer som beviljades bidrag var Folkets Hus och Parker som bedriver verksamhet i Husby, Stockholms kommun och i Vivalla, Örebro kommun. Det var också Internationella kvinnoföreningen i Malmö som främst verkar i Rosengård i Malmö och SIOS som har sin verksamhet i Alby, Botkyrka kommun. Organisationerna beviljades bidrag i december 2015.

Myndigheten har i regleringsbrevet för 2016 (regeringsbeslut 2015a) fått ett förnyat uppdrag att fördela bidrag enligt *förordning (2015:565) om statsbidrag till verksamhet för demokratisk delaktighet* (SFS 2015:565). Under våren 2016 kommer myndigheten att utlysa och fördela 4 150 000 kronor till ideella föreningar som ansöker om medel för verksamhet för demokratisk delaktighet genom lokala resurscenter.

I samband med utlysning, bedömning och uppföljning av satsningen hade myndigheten ett nära samarbete med Statens kulturråd (Kulturrådet) och Statens konstråd (Konstrådet) utifrån deras uppdrag med inriktning på liknande bostadsområden. Vi avser att fortsätta det samarbetet under 2016.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har haft en första träff om innehåll och tidsplaner med de ideella organisationer som beviljades bidrag inom satsningen med lokala resurscenter 2015. Under träffen diskuterades framgångsfaktorer, utmaningar och möjliga konsekvenser av satsningen.

I arbetet med lokala resurscenter ser vi kopplingar till och synergier med tidigare uppdrag som myndigheten har haft. Vårt uppdrag ligger också helt i linje med Demokratiutredningens betänkande *Låt fler forma framtiden!* (SOU 2016:5). Vi tror att olika aktiviteter som främjar ett jämlikt perspektiv mellan valen, så att alla boende i lokalsamhället har samma möjlighet till inflytande, har stor betydelse för demokratin. En återkommande fråga är dock hur vi på bästa sätt kan mäta hur en satsning i lokalsamhället påverkar individers och grupperns möjlighet att påverka lokala beslut.

Inledning

Bakgrund

I regeringsbeslutet (2015b) beskriver regeringen skälen för att ge Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor i uppdrag att fördela medel till organisationer i det civila samhället för lokala resurscenter för demokratisk delaktighet.

Beslutet grundar sig på kunskap om att det i socialt utsatta bostadsområden och stadsdelar finns boenden som känner ett avstånd till det svenska samhället och dess offentliga institutioner. De menar att det finns ett demokratiskt utanförskap som tar sig uttryck i ett lågt valdeltagande och att insatser för att stärka människor som demokratiska aktörer är viktiga för att förbättra delaktigheten i de socialt utsatta bostadsområdena. Genom ett demokratiskt engagemang kan missnöje och vanmakt vändas till något positivt och ge tillgång till utökade och breddade sociala nätverk. Beslutet om lokala resurscenter ska bidra till regeringens demokratipolitiska målsättning, att alla människor ska känna delaktighet i demokratin på jämlika villkor och använda sin möjlighet att påverka samhället och sin omgivning (regeringsbeslut 2015b).

De skäl till beslutet som regeringen beskriver i uppdraget stämmer väl överens med det som framgår i betänkande *Låt fler forma framtiden!* (SOU 2016:5) som Demokratiutredningen lade fram i januari 2016. I den föreslår utredarna att regeringen bör utöka stödet till organisationer i det civila samhället som arbetar med att öka det politiska deltagandet. De framhåller att regeringens satsning på lokala resurscenter kan vara av vikt för demokratiutvecklingen och för att denna insats ska kunna påverka den politiska jämlikheten ska satsningen utökas och omfatta fler organisationer och stadsdelar än de som fick stöd under 2015. De föreslår därför att regeringen utökar satsningen under 2016–2018 och att satsningen följs upp.

Myndigheten har tagit del av de intentioner som ligger till grund för uppdraget och vi fördelade 1 650 000 kronor i december 2015 enligt den förordning som styr bidragsgivningen (SFS 2015:565). Vi har också påbörjat ett arbete med att se över på vilket sätt vi skulle kunna följa upp resultaten framöver och vi gör detta i samråd med de projekt som beviljades bidrag 2015.

Myndigheten har i regleringsbrevet för 2016 (regeringsbeslut 2015a) fått ett förnyat uppdrag att fördela bidrag enligt *förordning (2015:565) om statsbidrag till verksamhet för demokratisk delaktighet* (SFS 2015:565). Under våren 2016 kommer myndigheten att utlysa och fördela 4 150 000 kronor till ideella föreningar som ansöker om medel för verksamhet för demokratisk delaktighet genom lokala resurscenter. De föreningar som beviljades bidrag 2015 har då också möjlighet att ansöka om medel för fortsatt verksamhet efter det första projektåret.

I förordningen framgår att myndigheten senast 1 juni varje år ska lämna en sammanfattande redogörelse till regeringen om vad utbetalade bidrag har använts till och, om möjligt, ge en samlad bedömning av statsbidragets effekter i förhållande till ändamålet för bidragen. Vi kommer även att redogöra för vilka ideella föreningar som beviljades bidrag 2016 och vilken verksamhet de avser att bedriva. Det är dock för tidigt att bedöma några resultat av de projekt som vi beviljade medel för 2015 eftersom de nyligen har startat sina projekt. Relevanta resultat av satsningen kommer att redovisas i den rapport som lämnas till regeringen 1 juni 2017.

Disposition

Den här rapporten innehåller en beskrivning av hur myndigheten har genomfört uppdraget med utlysning, kontakt med samarbetsparter och hur vi har bedömt ansökningar. Vi redogör även för vilka organisationer som beviljades bidrag 2015 och syftet med deras projekt. Eftersom de nyligen har påbörjat sina projekt går det inte att dra några slutsatser om resultatet än. Några intressanta synpunkter kom dock fram i samband med den träff som myndigheten anordnade i början av februari 2016 för de som beviljats bidrag. Rapporten innehåller också ett resonemang kring hur det fortsatta uppföljningsarbetet kan se ut. Vi avslutar rapporten med tankar om synergier med andra uppdrag och hur uppdraget kan kopplas till Demokratiutredningens betänkande *Låt fler forma framtiden!* (SOU 2016:5).

Uppdraget

Enligt regeringsbeslut (2015b) ger regeringen Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor i uppdrag att fördela medel till organisationer inom det civila samhället som vill upprätta lokala resurscenter för demokratisk delaktighet i stadsdelar och bostadsområden som kännetecknas av lågt valdeltagande och svag demokratisk delaktighet. I uppdraget ingår även att följa upp och samla erfarenheter kring arbetet med lokala resurscenter och att redovisa slutsatserna i en rapport. För uppdraget fick myndigheten 1 650 000 kronor att fördela i bidrag 2015.

Uppdraget styrs av *förordning (2015:565) om statsbidrag till verksamhet för demokratisk delaktighet genom lokala resurscenter* (SFS 2015:565). Förordningen trädde i kraft 15 oktober 2015. Nedan följer citat ur förordningen:

”Ändamålet med statsbidraget är att stärka individer med svag demokratisk delaktighet som aktörer i demokratin.”

” Statsbidrag får lämnas för verksamheter i områden med ett lågt valdeltagande och områden med en svag demokratisk delaktighet i övrigt. Verksamheten ska syfta till att ge individer bättre förutsättningar att delta och komma till tals i demokratin främst genom att

1.utgöra en mötesplats för lokalt engagemang,

2.inspirera till och stödja lokal egenorganisering i nätverk, grupper eller föreningar,

3.fungera som en länk till etablerade föreningar och organisationer, och

4.erbjuda stöd och vägledning för att framföra åsikter och påverka beslutsfattande inom ramen för demokratin på lokal, regional eller nationell nivå.”

(SFS 2015:565, s.1).

Enligt förordningen är villkoret för bidraget att den organisation som får stöd ska vara en ideell organisation som är självständig och demokratiskt uppbyggd, bedriver verksamhet i Sverige utan vinstsyfte, har bedrivit verksamhet under minst två år före ansökan om bidrag, har lokal förankring i det område där verksamheten ska bedrivas, och i sin verksamhet respekterar demokratin idéer, inklusive jämställdhet och förbud mot diskriminering.

I förordningen framgår också att vi bör prioritera ansökningar från organisationer som har förutsättningar att bedriva ett långsiktigt arbete med demokratifrågor lokalt och organisationer som kan visa upp ett samarbete kring eller ett stöd för verksamheten från en kommun, stadsdelsförvaltning eller annan kommunal verksamhet.

Hur vi har genomfört uppdraget

Förutsättningar för fördelning av stödet

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor fick uppdraget i juli 2015 och förordningen började gälla 15 oktober 2015 (SFS 2015:565). Utlysningen skedde därför direkt efter det att förordningen började gälla. Vi lade ut information om utlysningen på myndighetens webbplats och i vårt nyhetsbrev samt gjorde riktade utskick till de föreningar som tidigare hade sökt bidrag från satsningarna med engagemangsguider och ökat valdeltagande 2014. Vi gjorde också ett utskick till befintliga antidiskrimineringsbyråer som får bidrag från myndigheten.

Det kom totalt in 32 projektansökningar varav tre beviljades medel på totalt 1 650 000 kronor. Ansökningstiden var från 15 oktober till och med 16 november 2015. Handläggningstiden blev knappt en månad lång eftersom de medel som myndigheten hade till förfogande att fördela avsåg 2015. Myndigheten fattade beslut om bidragsansökningar 16 december 2015.

Prioriteringar och målgrupper för projekten

Utifrån regeringsbeslut och förordning använde Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor ett antal kriterier i utlysningen och bedömningen av ansökningar. Vi prioriterade projekt utifrån den geografiska spridningen i landet samt utifrån om:

- valdeltagandet i ett specifikt område eller stadsdel var lågt i de allmänna valen 2014.
- organisationen har förutsättningar att bedriva ett långsiktigt arbete med demokratifrågor lokalt.
- organisationen samarbetar med (eller har ett stöd för verksamheten från) kommunen, stadsdelsförvaltningen eller annan kommunal verksamhet.
- organisationen har tillgång till egna kansliresurser och även i övrigt har en god kapacitet att bedriva ett långsiktigt arbete med demokratifrågor lokalt.

Målgrupperna för projekten ska ses i ett brett perspektiv medan aktiviteterna ska ske på ett lokalt plan. Primär målgrupp är allmänheten och invånarna i ett specifikt område, oavsett ålder och kön. Den lokala förankringen är viktig då de lokala resurscentren ska göra skillnad för invånarna i de områden och lokalsamhällen där projekten ska genomföras.

Samverkan i samband med uppdraget

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor tog kontakt med Statens kulturråd (Kulturrådet) och Statens konstråd (Konstrådet) i september för att utbyta information om våra respektive uppdrag. Regeringsuppdragen tangerar varandra med ett flertal gemensamma nämnare och det var av vikt att se över formerna för samverkan. Inom myndigheten hade vi också interna överläggningar med kollegor som arbetar med liknande uppdrag.

Kulturrådet

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har träffat företrädare för Kulturrådet för att utbyta information om uppdragen generellt och för diskussioner om hur vi på vår myndighet har hanterat ansökningsförfarandet inom uppdraget. Mötena har varit värdefulla och gett oss förståelse för hur vi kan samarbeta med varandra gentemot gemensamma målgrupper.

Företrädare för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor deltog på workshoppen *Öppna staden* som Kulturrådet arrangerade i Alby (Botkyrka kommun) i november 2015 för cirka 150 deltagare. Workshoppen gav oss värdefulla kontaktytor och tillfälle att prata med intressenter om lanseringen av lokala resurscenter.

Kulturrådet har deltagit på ett bedömningsmöte där Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor föredrog de 32 inkomna ansökningarna och där Kulturrådet bidrog med synpunkter som vi tog hänsyn till när vi fattade beslut. Kulturrådet har tagit intryck av våra bedömningsmallar och ansökningsblanketter som underlättar deras kommande utlysning av bidrag inom ramen för deras uppdrag. Vi har tagit del av Kulturrådets delredovisning *Kulturverksamheter i vissa bostadsområden* (Statens kulturråd 2015). Samarbetet med Kulturrådet kommer att fortsätta under 2016.

Konstrådet

På liknande sätt som med Kulturrådet har vi träffat Konstrådet för utbyte av information om våra uppdrag. Konstrådet har inte deltagit i bedömningsmöten på samma sätt som Kulturrådet eftersom deras uppdrag inte innefattar fördelning av projektbidrag. Vi har däremot haft en löpande information om vår bidragsprocess och våra beslut. Informationen har varit värdefull för Konstrådet inför deras satsning i områden med lågt valdeltagande. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har deltagit på två kvällsseminarier som Konstrådet arrangerade under hösten 2015, vilket har gett oss en bra omvärldsorientering kring stadsplanering och offentliga rum i vissa bostadsområden.

Intern samverkan

Eftersom det här uppdraget tangerar flera andra uppdrag som Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har, är det naturligt med ett internt samarbete för att få ytterligare perspektiv på bedömningen av inkomna ansökningar och att dela erfarenheter med kollegor. I samband med bedömningen av ansökningar samrådde vi internt med kollegor på myndigheten som arbetar med civilsamhällesfrågor.

Ansökningshandlingar och bedömningskriterier

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor utgick från regeringsbeslutet (2015b) och förordningen (SFS 2015:565) när vi tog fram ansökningshandlingar och bedömningskriterier. Vi använde oss av myndighetens standardformuleringar i ansökningshandlingar och bedömningskriterier för projektbidrag, men gjorde särskilda tillägg för denna satsning. De som ansökte fick bland annat svara på följande:

- På vilket sätt kan det lokala resurscentret vara en mötesplats för lokalt engagemang?
- Hur planerar ni att inspirera till och stödja ett lokalt engagemang genom nätverk, grupper eller föreningar?
- Hur kan ni fungera som en länk mellan individer och etablerade föreningar och organisationer?
- På vilket sätt kommer ni att erbjuda stöd och vägledning till individer så att de kan framföra åsikter och påverka beslutsfattande på olika nivåer?

Utöver dessa extra frågor begärde myndigheten i samband med ansökan in en avsiktsförklaring från kommunföreträdare för att på så sätt bilda oss en uppfattning om hur väl förankrat projektet var i den offentliga förvaltningen. I avsiktsförklaringen framgår det vilken roll kommunen/stadsdelen har i projektet, en beskrivning av deras uppgift under projektet och när projektet är slut samt eventuell medfinansiering.

Projektansökningarna bedömdes utifrån både ordinarie bedömningsgrunder som gällde 2015 och särskilda bedömningsgrunder för detta speciella uppdrag.

De ordinarie bedömningsgrunderna var:

- **Behov av projektet** – Hur organisationen motiverar behovet av projektet samt vad vi ser för behov av projektet.
- **Kapacitet att driva projekt** –a)Vad organisationen har för möjlighet att genomföra projektet.
- **Projektets kvalitet** – Den röda tråden, om syfte, mål, aktiviteter och budget hänger ihop på ett relevant och genomförbart sätt.
- **Samverkan med andra** – Om projektet genomförs i samarbete med andra aktörer. En strategisk samverkan höjer projektets kvalitet.

De särskilda bedömningskriterierna är kopplade till i vilken utsträckning:

- mötesplatsen är inkluderande.
- nätverk, lokala grupper och föreningar får stöd.
- metoderna för länkarbetet är tydliga och relevanta.
- stöd erbjuds till individer som vill framföra sina åsikter.

Upptaktsträff för beviljade projekt

De tre organisationer som beviljades projektmedel under 2015 deltog på en upptaktsträff 3 februari 2016. På träffen var även företrädare för Kulturrådet, Konstrådet och Regeringskansliet närvarande.

På träffen gick vi igenom innehåll och tidsplaner för projekten. Vi tittade också på möjligheterna att kunna mäta effekter av projekten och hur projekten arbetar med ett jämställdhetsperspektiv, förutsättningarna för långsiktighet samt möjligheten att samverka med offentliga aktörer. Företrädare för organisationerna fick även möjlighet att utbyta erfarenheter med varandra och hitta kontaktytor för eventuella samarbeten under projekttiden.

Några av de framgångsfaktorer, utmaningar och konsekvenser av satsningen med lokala resurscenter som diskuterades under träffen var:

- Fånga upp lokala initiativ och se till att det finns ”*facilitatorer*” som kan föra dessa vidare till beslutsfattare.
- Definiera och konkretisera begreppet demokrati i samtal med boende.
- Samtala med de boende om de olika former som finns för direktpåverkan mellan valen. Begränsa till vissa avgränsade frågor.
- Fundera på hur vi gör för att bemöta den projekttrötthet som ofta finns i vissa bostadsområden.
- Använd positiva förebilder och ambassadörer.
- Gör en behovsanalys innan verksamheten sätter igång. Börja med att ställa frågan varför de boende inte är engagerade och varför de inte röstar.
- Ställ frågan om de som leder projekten har lokal legitimitet.
- Lika viktigt att involvera tjänstemän och politiker i projekten som att involvera de boende.
- Vad händer när en satsning väcker ett engagemang som inte kan härbärgas i befintliga beslutsstrukturer? Det finns en risk för att processer kommer igång, men som sedan inte kan följas upp.
- Ta hänsyn till att det är en stor omflyttning i vissa bostadsområden och att det påverkar kontinuiteten.

Varje organisation fick möjlighet att berätta om sitt projekt under träffen.

Det framkom bland annat att det har bildats Folkets husföreningar i Husby och Vivalla. I Husby används lokalerna i Husby Träff och i Vivalla används delar av Vivallaskolans lokaler. I Alby har SIOS tillgång till medborgarkontorets lokaler. Internationella kvinnoföreningen har ett samarbete med Rosengårds Folkets hus, men kommer även att använda sig av mobila demokratiska samtalsrum.

Fördelning av bidrag

I det här kapitlet redogör vi för de ansökningar som kom in, vilka som fick bifall och vad deras projekt innehåller. I bilaga 1 finns en förteckning över ansökningar med uppgifter om föreningens namn och ort där verksamheten var tänkt att bedrivas. Vi redogör också för grunderna till de avslag som vi fattade.

Av ansökningarna var det ett flertal som hade potential att utveckla ett lokalt resurscenter, och de som fick avslag fick det främst på grund av det inte fanns tillräckligt med medel att fördela. Det fanns också intressanta projektansökningar där avslaget grundades på att projektet skulle ske i ett område som inte kan betraktas som ett område med lågt valdeltagande utifrån statistik från Valmyndigheten och Statistiska centralbyrån.

Myndigheten tog också hänsyn till den geografiska spridningen i landet. Andra faktorer som påverkade den sammantagna kvalitativa bedömningen var bland annat att projektets syfte, målsättning och metoder var alltför vagt formulerade i ansökan, att det inte fanns specifika områden eller stadsdelar där de lokala resurscentren skulle verka eller att det i en del fall saknades samverkan med kommunen eller någon annan offentlig aktör.

Det kom totalt in 32 projektansökningar varav tre beviljades medel på totalt 1 650 000 kronor. I tabell 4.1 framgår det vilka föreningar som beviljades bidrag, på vilken eller vilka orter de verkar och hur stort belopp de beviljades.

Tabell 4.1 Beviljade projekt 2015, organisation och ort. Kronor

Organisation	Ort	Belopp
Folkets Hus och Parker	Husby, Stockholm och Vivalla, Örebro	567 000
Internationella Kvinnoföreningen i Malmö	Rosengård, Malmö	563 000
SIOS	Alby, Botkyrka	520 000
Totalt		1 650 000

De beviljade projekten har redovisat en budget för det som projektansökan gäller samt delat upp budgeten i olika kostnadsposter. Genomgående kommer merparten av bidraget att användas till löner för projektledare samt arvoden till interna och externa personer eller till organisationer som är viktiga aktörer för projektens genomförande. Utöver löner och arvoden är kostnadsposterna inriktade på verksamhet, informationsinsatser, viss administration samt lokalhyror.

Nedan redogör vi för den verksamhet som föreningarna avser att bedriva.

Folkets Hus och Parker (beviljat 567 000 kronor)

Projektnamn: Nya mötesplatser

Folkets Hus och Parker skapar förutsättningar för medborgardrivna träffpunkter i Vivalla, Örebro och Husby, Stockholm. Mobilisering av föreningslivet är grunden i projektet.

Utbildningar i till exempel föreningskunskap, arbetsrätt och arrangörskap samt att invånarna kan driva egen programverksamhet är den genomgående metodiken.

Verksamheten i Vivalla sker i samverkan med Örebro kommun, Föreningen Folkets Hus Vivalla samt Västerporten fastighetsbolag. Verksamheten i Husby genomförs i samverkan med Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning samt Svenska Bostäder.

Internationella Kvinnoföreningen i Malmö (beviljat 563 000 kronor)

Projektnamn: *Bon Voice*

Internationella Kvinnoföreningen i Malmö utbildar 12 *facilitatorer* från de deltagande samarbetsaktörerna i samtalsmetodiken *Café Philo* som ska genomföra 36 samtalsrum för vardagspolitiska frågor. De ska ta fram ett metodmaterial och arrangera en avslutningskonferens.

Projektet genomförs i Malmö och i huvudsak i Seved, Herrgården, Örtagården och Lindängen. Den huvudsakliga målgruppen är allmänheten och föreningar i de aktuella bostadsområdena. Verksamheten sker i samverkan med Malmö stad, Rosengårds Folkets Hus, Svenska Somaliska Ungdomsföreningen i Norden, Horn of Africa, Malmö AmatörteaterForum samt studieförbundet Bilda.

SIOS (beviljat 520 000 kronor)

Projektnamn: *Centrum för demokratisk delaktighet*

SIOS (Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige) erbjuder enskilda råd och stöd för ett politiskt engagemang, anordnar seminarier och workshoppar samt skapar forum för diskussioner om delaktighet och påverkan. Löpande seminarier och konferenser sker tillsammans med lokala aktörer. De ska genomföra intervjuer med unga för att få deras syn på den egna politiska delaktigheten och de planerar även att göra en kortfilm och arrangera ett avslutande event. Projektet genomförs i Botkyrka och i huvudsak i Alby och Fittja. Verksamheten sker i samverkan med Botkyrka kommun, Mångkulturellt centrum, Migrant Rights Group, Fanzingo samt Friends of Equality.

Arbete med uppföljning

I regeringsbeslutet (2015b) framgår att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ska följa upp och rapportera om arbetet med att etablera och driva lokala resurscenter för demokratisk delaktighet. Uppföljningen ska beskriva i vilken utsträckning verksamheterna ökar den demokratiska delaktigheten i målgrupperna, liksom eventuella effekter på delaktighet och engagemang i lokalsamhället som helhet.

Genom att följa processen med att etablera och driva resurscenter för demokratisk delaktighet ska vi lyfta fram både framgångsfaktorer och sådant som bör undvikas i ett framtida arbete med att etablera och driva lokala resurscenter för demokratisk delaktighet och liknande verksamheter.

Myndigheten har påbörjat ett arbete med att ta fram förslag till hur ett sådant uppföljningsarbete skulle kunna gå till. Vi började med att utgå från två frågor:

- Har projekten lett till ökad demokratisk delaktighet för målgruppen?
- Har projekten lett till ökad delaktighet och engagemang i lokalsamhället som helhet?

För att kunna besvara frågorna behöver vi definiera vad vi menar med demokratisk delaktighet och vilka indikatorer som kan vara relevanta. Folkhälsomyndigheten har till exempel definierat några indikatorer för demokratisk delaktighet.¹ Dessa är allmänt valdeltagande, valdeltagande hos förstagångsväljare och politisk aktivitet (medlemskap i politiska partier). Andra indikatorer som kan vara aktuella i det här uppdraget är till exempel förtroendeuppdrag inom lokalpolitiken eller att vara medlem, alternativt verksam, inom det civila samhällets sektor.

Några exempel på indikatorer som kan vara användbara för att mäta delaktighet och engagemang i lokalsamhället som helhet är:

- ökat engagemang eller medlemskap i en förening.
- ökad samverkan mellan föreningarna och kommunen.
- en ny mötesplats i området som erbjuder nya kontaktytor.
- kunskap om sina egna möjligheter att påverka och att uppleva sig ha inflytande genom till exempel medborgarförslag, medborgarmotion eller medborgardialog.
- spontana aktiviteter i lokalsamhället (opinionsbildande träffar, demonstrationer, namninsamlingar med mera).

¹ <http://www.folkhalsomyndigheten.se>

Ambitionsnivån och tillgängliga resurser på vår myndighet kommer att styra vilka metoder vi kan använda oss av för uppföljningen.

Ett sätt är att begära in delrapporter med specifika frågor till de föreningar som beviljats bidrag. I dessa kan vi till exempel begära in svar på vilka resultat de nått utifrån de frågor som ställdes i samband med ansökan och kvantitativa mått om deltagare i de olika verksamheterna, vilka framgångsfaktorer och utmaningar de ser samt vad som bör undvikas i ett framtida arbete med att etablera och driva lokala resurscenter.

Ett annat sätt är att vi använder oss av intervjuer med några deltagare i ett par projekt för att få en bild av hur de påverkas av den verksamhet som det lokala resurscentret bedriver. Utifrån intervjuerna kan vi fördjupa oss i frågor kring hur de ser på sitt eget engagemang och om projektet påverkat deras syn på:

- att delta i allmänna val – lokalt eller regionalt eller på riks- eller EU-nivå.
- att delta i det lokala föreningslivet.
- kontakten med de lokala politikerna och möjligheten att påverka lokala beslut.

Därutöver skulle ett antal kvantitativa data kunna samlas in, till exempel:

- uppskattat antal boende i bostadsområdet som nåtts av informationen om projektet.
- antal personer som besökt de lokala resurscentren på de aktiviteter som avser att öka den demokratiska delaktigheten (fördelat på kön).
- valdeltagandet i bostadsområdet.
- valdeltagandet bland förstagångsväljare i bostadsområdet.
- antal personer från det specifika bostadsområdet som har förtroendeuppdrag inom kommunalpolitiken.
- antal lokalföreningar som verkar för de boende i bostadsområdet.

Avslutande kommentarer

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor fick i uppdrag att fördela bidrag till verksamheter med lokala resurscenter i juli 2015. Förordningen för satsningen började gälla först i mitten av oktober 2015, vilket innebar att tiden för utlysning, ansökan och bedömning av ansökningar blev väldigt kort. Vi anser att det är viktigt både för myndigheten och för föreningarna med en god framförhållning eftersom det tar tid för myndigheten att sprida information om en ny stödform och tid för föreningarna att förankra arbetet lokalt innan de lämnar in ansökan. Föreningarna hade i vissa fall svårt att på den korta tiden för ansökan hitta lämpliga tjänstemän i kommunen som kunde skriva under den avsiktsförklaring som vi krävde i samband med ansökan.

Myndigheten har påbörjat ett arbete med att ta fram en plan för ett uppföljningsarbete och vi har haft en dialog med de som fick bidrag om hur uppföljningen skulle kunna gå till. Bland annat framkom synpunkter på om det är relevant att använda mått på valdeltagande som en indikator för demokratisk delaktighet. Utifrån vår dialog med föreningarna fortsätter vi också att fundera på vilken nivå uppföljningen ska ske, det vill säga om varje projekt följer upp på sitt eget sätt eller om vi ska genomföra en gemensam uppföljning med standardiserade frågor så att vi kan dra generella slutsatser. Det ena behöver dock inte utesluta det andra. Det förutsätter ändå en dialog med föreningarna om innehållet i de aktuella frågorna.

I uppdraget med lokala resurscenter ser vi att det finns klara synergieffekter med myndighetens tidigare uppdrag med engagemangsguider som metod för att engagera unga och kvinnor i det lokala föreningslivet och uppdraget att öka valdeltagandet i områden med lågt valdeltagande. Vi har haft stor nytta av de slutsatser som kom fram i slutrapporterna för dessa två uppdrag.²

I rapporten *Varje röst är viktig* (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2015) framhåller myndigheten bland annat att det civila samhällets aktörer kan fungera som en plattform för att skapa viktiga kontaktytor mellan politikerna och medborgarna även mellan valen.

I rapporten *Fyra år med engagemangsguider* (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2014) lyfte myndigheten fram att det finns många nya engagemangsformer förutom att delta i det etablerade föreningslivet. Metoden att använda sig av länkar i form av engagemangsguider mellan målgruppen och föreningslivet visade sig också vara en verkningsfull metod.

I satsningen med lokala resurscenter finns också inslag av att arbeta med så kallade *facilitatorer* som har en liknande funktion.

² *Fyra år med engagemangsguider* (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2014) och *Varje röst är viktig* (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2015).

Uppdraget att fördela bidrag för verksamhet med lokala resurscenter visar tydligt hur viktigt det är med ett mellanvalsengagemang. Hur engagemanget yttrar sig kan variera och genererar en del frågor som vilka metoder som fungerar bäst:

- Vilken betydelse har de fysiska mötesplatserna kontra de sociala medierna?
- Vilka når vi genom att samarbeta med föreningslivet?
- När vi bara de redan aktiva då?

Vi ser en stark koppling mellan vårt uppdrag och det som framkommer i Demokratiutredningens betänkande *Låt fler forma framtiden!* (SOU 2016:5). I betänkandet framhåller utredarna bland annat att det finns ett behov av mötesplatser och att möjligheten till tillgängliga mötesplatser för sociala möten bör förbättras i kommunerna. Ett sätt för kommunerna att få tillgång till fler möteslokaler är att öppna skolans lokaler för föreningsaktiviteter efter skoltid. De menar också att förekomsten av arenor och forum för spontana möten mellan olika grupper av medborgare är nödvändig för demokratin. Därutöver föreslår de att fullmäktige ska verka för att medlemmarna har förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut.

”Detta kan innebära att kommunerna och landstingen bör genomföra särskilda insatser för att försäkra att alla har kunskap om sina rättigheter och möjligheter att delta och framföra synpunkter. Det finns grupper som är i ett särskilt stort behov av information om sina demokratiska rättigheter och om hur demokratins processer fungerar. För nyanlända invandrare som inte har gått i svensk skola kan detta vara ett särskilt problem. Flera kommuner har anställt så kallade demokratiutvecklare som verkar för att öka deltagandet i samhället. Ofta har dessa också ett uppdrag att höja kunskapen om demokratins funktionssätt. Några kommuner arbetar också med samhällsinformatörer.”

(SOU 2016:5, s. 142).

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor instämmer med Demokratiutredningen om att möten mellan boende oavsett kön, ålder och bakgrund är en viktig förutsättning för att den lokala demokratin ska kunna få näring och utvecklas. Det handlar om möten mellan de som bor i ett bostadsområde, men också om möten mellan boende och beslutsfattare. Tillgången till fysiska mötesplatser och till personer som fungerar som länkar mellan boende och beslutsfattare är grundläggande för det demokratiska samtalet. Arbetet med att utveckla lokala resurscenter och skapa förtroende hos de boende i ett bostadsområde samt att det är möjligt att påverka beslut, är en process som måste ses ur ett långsiktigt perspektiv.

Det stöd som myndigheten har gett till att inrätta lokala resurscenter på några platser i Sverige har inneburit att olika processer har inletts på respektive ort. De organisationer som har fått bidrag för att inrätta lokala resurscenter har påbörjat försöksverksamhet på området. Vi ser dock behov av ett kontinuerligt och långsiktigt arbete för att utveckla den lokala demokratin. Myndigheten föreslår därför att vi får ett fortsatt uppdrag att fördela medel till att utveckla lokala resurscenter även efter 2018. Med de nuvarande resurser som myndigheten har till förfogande för att administrera bidraget och följa upp verksamheten har vi möjlighet att samla in och sammanställa uppgifter om verksamheten från projekten. För att kunna göra en mer kvalitativ uppföljning och analys behövs det förstärkning av resurser redan under innevarande år och fram till satsningens slut.

Referenser

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2014). *Fyra år med engagemangsguider. Insatser, erfarenheter och resultat*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2015). *Varje röst är viktig. Så fördelades stödet för ökat valdeltagande, supervalåret 2014*. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Regeringsbeslut (2015a). *Regleringsbrev för budgetåret 2016 avseende Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2015-12-18*.

Regeringsbeslut (2015b). *Uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor att fördela medel till organisationer i det civila samhället för lokala resurscenter för demokratisk delaktighet, 2015-07-16, Ku 2015/01964/D*.

SFS 2015:565 *Förordning (2015:565) om statsbidrag till verksamhet för demokratisk delaktighet genom lokala resurscenter*.

SOU 2016:5 *Låt fler forma framtiden! Demokratiutredningens slutbetänkande*.

Statens kulturråd (2015). *Kulturverksamheter i vissa bostadsområden*. Statens kulturråd.

Elektronisk referens

Folkhälsomyndigheten:

www.folkhalsomyndigheten.se

Bilaga 1:

Ansökningar lokala resurscenter 2015

B1. Ansökningar 2015, organisation och ort

Organisation	Ort
ABF Västmanland	Norberg
Afro-Asian Culture Center	Östberga i Stockholm
ASOV Stockholm	Skarpnäck i Stockholm
Camera in Herba	Strängnäs, Mariefred, Stallarholmen och Åker i Strängnäs kommun
Folkets Hus och Parker	Vivalla i Örebro och Husby i Stockholm
Friluftsförbundet	Öxnehaga i Jönköping
Frivilligcentralen i Norrköping	Norrköping
Göteborgs FöreningsCenter	Göteborg
Hållbar Utveckling Skåne	Rosengård i Malmö
Internationella Kvinnoföreningen i Malmö	Malmö
Iransk-svenska föreningen	Malmö
KEKS stödförening	Stockholm och Göteborg
Kfum Fryshuset Fritid väst	Göteborg
Kurdistan kvinnoförbund	Skärholmen i Stockholm, Botkyrka, Nacka
Laholm Utan Gränser	Laholm och Mellbystrand i Laholms kommun
Mezopotamya Kultur Förening	Gävle
Neutrala Ungdomsföreningen	Göteborg
Organization for Poverty	Botkyrka
Resurscenter för rysktalande kvinnor Berus	Skogås i Huddinge, Fisksätra i Nacka, Järfälla, Farsta, Vällingby, Spånga-Tensta i Stockholm
Röda Korset Södertälje	Södertälje
Samarbetsorganisationen för invandrarföreningar i Uppsala	Gottsunda i Uppsala
SIOS	Alby i Botkyrka
Skolföreningen Botkyrka folkhögskola	Alby i Botkyrka
Skånes horn av Afrikas förening	Kristianstad
Sofielunds Folkets Hus	Malmö
Studieförbundet i Östergötland	Klockaretorpet i Norrköping
Studieförbundet Vuxenskolan Uppsala län	Enköping
SV Stockholm	Kista i Stockholm
Swesom ideell förening	Göteborg
Unga Örnar Luleå	Hertsön i Luleå
Vidablickskyrkans församling	Hageby i Norrköping
Waamo Samhällsutveckling Organisation	Västerås, Hallstahammar, Köping

Bilaga 2: Regeringsuppdraget

REGERINGEN

Kulturdepartementet

Regeringsbeslut 1

2015-07-16

Ku2015/01964/D

Myndigheten för ungdoms- och
civilsamhällesfrågor
Box 17 801
118 94 Stockholm

Uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor att fördela medel till organisationer i det civila samhället för lokala resurscenter för demokratisk delaktighet

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor att fördela medel till organisationer inom det civila samhället som vill upprätta lokala resurscenter för demokratisk delaktighet i stadsdelar och bostadsområden som kännetecknas av lågt valdeltagande och svag demokratisk delaktighet. I uppdraget ingår även att följa upp och samla erfarenheter kring arbetet med de lokala resurscentren och att redovisa slutsatserna i en rapport. Regeringen avser att senare under året besluta om en förordning om statsbidrag för fördelning av de medel som beslutet avser.

För uppdraget får myndigheten under 2015 disponera totalt 2 100 000 kronor. Den del som rör utlysning och fördelning av bidrag omfattar 2 000 000 kronor, varav 350 000 kronor får användas av myndigheten för lönekostnader och övrig administration. För den del som rör uppföljning av insatserna får myndigheten disponera 100 000 kronor. Beloppet betalas ut av Kammarkollegiet efter rekvisition från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor senast den 16 november 2015. Kostnaderna ska belasta det under utgiftsområde 1 uppförda anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati*, anslagspost 11, Demokrati – del till Kammarkollegiet.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ska senast den 23 mars 2016 redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Kulturdepartementet med kopia till Utbildningsdepartementet). I rapporten ska en ekonomisk redovisning ingå. Eventuellt outnyttjade medel ska återbetalas till Kammarkollegiet, bankgiro 5052-5781, med

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress
Drottninggatan 16

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax

E-post: ku.registrator@regeringskansliet.se

angivande av detta besluts diarienummer, senast samma dag som slutredovisningen.

Ärendet

Under 2015 avsätter regeringen 2 100 000 kronor för att påbörja pilotverksamhet med lokala resurscenter för demokratisk delaktighet. Regeringen avser även fortsättningsvis, under förutsättning att riksdagen beviljar medel, att under perioden 2016–2018 finansiera de lokala resurscentren samt bevilja medel för att följa upp satsningen.

Ett lokalt resurscenter ska ha som övergripande mål att stärka medborgare som delaktiga aktörer i demokratin. Detta innebär att det lokala resurscentret ska bidra till att stärka kvinnors och flickors, mäns och pojkars egenmakt så att de självständigt kan ta initiativ och agera, enskilt eller tillsammans med andra, inom demokratins ramar. Ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra centrets arbete. Det lokala resurscentret ska primärt:

1. Involvera, engagera och knyta till sig individer som står långt från demokratisk delaktighet.
2. Inspirera och stödja lokal egenorganisering i nätverk, grupper och föreningar.
3. Utgöra ett stöd för personer som vill komma till tals i demokratin men som saknar kunskap om och erfarenhet av tillvägagångssätt.
4. Fungera som en länk till etablerade föreningar och organisationer för personer som vill kanalisera sitt engagemang.

En organisation inom det civila samhället som beviljas medel och därmed ansvarar för ett lokalt resurscenter bör ha tillgång till egna kansliresurser och även i övrigt ha en god kapacitet att bedriva ett långsiktigt arbete med demokratifrågor lokalt. Organisationen ska ha en tydlig lokal förankring och den bör kunna uppvisa ett nätverk av andra organisationer med lokal anknytning som stödjer ansökan. Organisationer som i sin projektansökan kan uppvisa ett samarbete med eller ett stöd från kommun, stadsdelsförvaltning eller kommunal verksamhet, t.ex. folkbibliotek, ska behandlas positivt.

Uppföljning av insatsen

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ska följa upp och rapportera kring arbetet med att etablera och driva lokala resurscenter för demokratisk delaktighet. Uppföljningen ska syfta till att beskriva i vilken utsträckning verksamheterna ökar den demokratiska delaktigheten i målgrupper liksom eventuella effekter på delaktigheten och engagemanget i lokalsamhället som helhet. Genom att följa

processen med att etablera och driva resurscenter för demokratisk delaktighet ska uppföljningen lyfta fram lärdomar såsom framgångsfaktorer och sådant som bör undvikas i ett framtida arbete med att etablera och driva lokala resurscenter för demokratisk delaktighet och liknande verksamheter.

Skälen för regeringens beslut

Även om de allmänna valen är den viktigaste kanalen för medborgarnas inflytande i den representativa demokratin är ett aktivt deltagande från medborgarna mellan valen en förutsättning för att styrelseskicket ska fungera bra.

Det finns idag socialt utsatta bostadsområden och stadsdelar runt om i landet som kännetecknas av att delar av befolkningen känner ett stort avstånd till det svenska samhället och dess offentliga institutioner. Dessa områden präglas inte enbart av ett socialt och ekonomiskt utanförskap med hög arbetslöshet utan även ofta av ett demokratiskt utanförskap. Svag demokratisk delaktighet tar sig också uttryck i ett lågt valdeltagande. Statistiska centralbyrån redovisar i en rapport till regeringen stora skillnader i valdeltagande mellan valdistrikt i de allmänna valen 2014 (dnr Ku2015/01690/D). I riksdagsvalet var deltagandet lägre än 50 procent i några av de socialt mest utsatta distrikten samtidigt som valdeltagandet i distrikten med högst andel röstande översteg 90 procent. Det finns ett tydligt samband mellan distrikt med stor andel utrikes födda bland de röstberättigade och lågt valdeltagande. Arbetslöshet påverkar sannolikheten att rösta negativt samtidigt som hög inkomst- och utbildningsnivå har tydliga positiva effekter på deltagandet.

Vid sidan av insatser på arbetsmarknads- och utbildningsområdet är insatser för att stärka människor som demokratiska aktörer viktiga för att förbättra delaktigheten i de socialt utsatta bostadsområdena. Genom ett demokratiskt engagemang finns möjlighet att kanalisera missnöje och vanmakt i en positiv och konstruktiv riktning. Ett demokratiskt engagemang kan också ge tillgång till utökade och breddade sociala nätverk som kan bidra positivt på andra livsområden.

För att öka den politiska jämlikheten och för att långsiktigt motverka frustration, social oro och polarisering i samhället är det viktigt att verka för att stärka människor så att fler känner att de har möjlighet att komma till tals.

Beslutet om lokala resurscenter syftar till att bidra till regeringens demokratipolitiska målsättning för mandatperioden, att alla människor ska känna delaktighet i demokratin på jämlika villkor och använda sin möjlighet att påverka samhället och sin omgivning.

På regeringens vägnar

Alice Bah Kuhnke

Johanna Granfors

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM/FCK
Socialdepartementet/JÄM
Finansdepartementet/BA/OFA K
Utbildningsdepartementet/UF
Arbetsmarknadsdepartementet/IU

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) 2016

projektledare **Barbro Kristiansson**
text **Barbro Kristiansson** och **Kristoffer Odstam**
språkgranskning **Ingrid Bohlin**
omslag **Christián Serrano**

distribution **MUCF, Box 17801, 118 94 Stockholm**
webbplats **www.mucf.se**
e-post **info@mucf.se**
tfn **08-566 219 00**

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Vi tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets förutsättningar. Vi ger stöd till föreningsliv, kommuner och internationellt samarbete.

mucf | Myndigheten för ungdoms-
.se | och civilsamhällesfrågor